

សិក្សាអត្ថបទ

រឿង ព្រះចៅស្បៀង

រៀបរៀងដោយ
គង់ សុខហេង

សិក្សារឿង ព្រះវេស្សន្តរ

១. សេចក្តីផ្តើម

រឿងព្រះវេស្សន្តរជាស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍បុរាណខ្មែរនិយាយពីដំណើរជីវិតអង្គពោធិសត្វវេស្សន្តរដែលកំពុងបំពេញទានបារមីដើម្បីបានត្រាស់ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ រឿងនេះស្ថិតក្នុងចលនាពុទ្ធនិយមដែលផ្តើមឡើងមានបទនមស្ការព្រះរតនត្រៃ ហើយអង្គឯកបុរសគឺជាព្រះពោធិសត្វដែលជាគូព្រេងគ្រប់ជាតិជាមួយតួឯកស្រីជាកន្សែងសារពេជ្រ ។ លក្ខណៈពិសេសមួយទៀតដែលនាំឱ្យយើងអាចសន្និដ្ឋានបានថារឿងនេះស្ថិតក្នុងចលនាពុទ្ធនិយមគឺការបង្ហាញពីការសរជាតិនៃអង្គទាំងឡាយក្នុងរឿង ។ រឿងព្រះវេស្សន្តរស្ថិតក្នុងគម្ពីរទសជាតក ដែលគោលដើមជាភាសាបាលីមាននៅក្នុងគម្ពីរអដ្ឋកថា ដែលជាផ្នែកមួយនៃគម្ពីរខុទ្ទកនិកាយ ដែលមាននៅក្នុងព្រះត្រៃបិដកខាងផ្នែកសុត្តបិដក ។

-ជាតក [ជា-ដក់] ន.បា. កំណើត, ជាតិ

-ទស [ទស៍ ឬ ទៈ-សៈ] ន.បា. ដប់(១០)

-រឿងទសជាតកគឺជាកម្រងរឿងស្តីពីការកសាងបារមីក្នុងកំណើត

១០ជាតិចុងក្រោយរបស់ព្រះបរមពោធិសត្វ មុនបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ។

ឈ្មោះរឿងទស១០ក្នុងគម្ពីរទសជាតក

និងការបំពេញបារមី

១- តេមិយជាតក   សន្សំ នេក្ខម្មបារមី   : ការចេញសាងផ្លូវ

២- មហាជនកជាតក   សន្សំ វិរិយបារមី   : ការព្យាយាម

៣- សុវណ្ណសាមជាតក	សន្សំ មេត្តាបារមី	: ការអាណិតអាសូរ
៤- នេមរាជជាតក	សន្សំ អធិដ្ឋានបារមី	: ការតាំងចិត្តមាំមួនពោះ អ្វីមួយ(ក្នុងសីល)
៥- មហោសថជាតក	សន្សំ បញ្ញាបារមី	: ការឈ្លាសវៃ អាចដោះ ស្រាយបញ្ហានានាបាន
៦- ភូរិទត្តជាតក	សន្សំ សីលបារមី	: ការរក្សាចិត្តឱ្យបានល្អ (គោរពវិន័យ)
៧- ចន្ទកុមារជាតក	សន្សំ ខន្តីបារមី	: ការអំណត់ធ្ងត់
៨- នារទព្រហ្មជាតក	សន្សំ ឧបេក្ខាបារមី	: ការប្រកាន់យកផ្លូវកណ្តាល
៩- វិធុរជាតក	សន្សំ សច្ចបារមី	: ការស្មោះត្រង់, សេចក្តី ទៀងត្រង់
១០- វេស្សន្តរជាតក	សន្សំ ទានបារមី	: ការធ្វើអំណោយទាន, ការបរិច្ចាគ

អក្សរកាត់ឈ្មោះជាតកទាំង១០រឿង

“តេ.ម.សុ.នេ.ម.ភូ.ច.នា.វិ.វេ ”

២. ទិដ្ឋភាពប្រវត្តិ

២.១. ប្រវត្តិរឿង

រឿងព្រេងវេស្សន្តរបិតនៅក្នុងគម្ពីរទេសជាតក ហើយទេសជាតកនេះ ត្រូវបានខេមរជនរាប់អានជាទីបំផុត “ទេសជាតកសម្រាយ” នោះក៏រាប់អាន បានថាជាស្នាដៃដ៏វិសិដ្ឋមួយដែរខាងសាសនា ឬជាគម្ពីរទេសន៍ ពីព្រោះគេ និយមយកគម្ពីរនេះទៅទេសនា។ ក្នុងអារម្ភកថារបស់ លោកបណ្ឌិតមហា ឈឹម សុមន៍ (ឈឹម ស៊ុំ) ក្នុងទេសជាតករបស់ ព្រះព្រះអង្គចេរី ទំព័រ “ខ” ថា “ជំនាន់ដើមរឿងទេសជាតកនេះ ជាទីនិយមរាប់អានបំផុតនៃពួកពុទ្ធសាសនិក

ក្នុងពិធីបុណ្យជំនួយៗដូចយ៉ាងបុណ្យសពដែលគេប្រជុំគ្នាធ្វើរាប់រយពាន់ឆ្នាំ ឬហៅថាបុណ្យឡើងសាសនាដែលគេច្រើនតែធ្វើកំណត់ថ្លៃ៧យប់នោះដើម្បី នឹងស្តាប់គម្ពីរទសជាតកនេះឱ្យចប់ប៉ុណ្ណោះគឺ៖

- ថ្ងៃទី១ ស្តាប់ព្រះធម្មគោរព
- ថ្ងៃទី២-៣-៤ ស្តាប់ជាតកទាំង៩តៗគ្នា
- ថ្ងៃទី៥ ស្តាប់វេស្សន្តរជាតក
- ថ្ងៃទី៦ ស្តាប់បឋមត្រាស់ ហើយយប់នោះត្រូវធ្វើពុទ្ធាភិសេក
- ស្អែកឡើងថ្ងៃទី៧ សង្គាយនាឆ្លងបុណ្យ ។

២.២. ប្រភេទរឿង : រឿងព្រះវេស្សន្តរជាប្រភេទអក្សរសិល្ប៍ បុរាណ, ជាប្រភេទសាស្ត្រាទេសន៍ ។

២.៣. ចលនា : ស្ថិតក្នុងចលនាអក្សរសិល្ប៍ពុទ្ធនិយម (សុទ្ធសាធ) ។

២.៤. អ្នកនិពន្ធ និងសម័យកាលតែង

យើងបានដឹងហើយថា គម្ពីរដើមជាស្នាដៃនៃព្រះអង្គកបាធារ្យដែល សរសេរជាភាសាបាលីមាននៅក្នុងគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក ។ ឯគម្ពីរជាភាសាសម្រាយ ដែលមាននៅក្នុងកម្ពុជយើងគឺមានច្រើនប្រភេទណាស់ ។

២.៤.១. គម្ពីរសម្រាយដើម

លោក ឈឹម សុមន៍ បានបញ្ជាក់ក្នុងអារម្ភកថានៃការពិនិត្យរបស់ លោកក្នុងសៀវភៅទសជាតករបស់លោកគ្រូអ៊ូចេវ ឃើញថា “ គម្ពីរទសជាតក សម្រាយនេះ គេពិនិត្យឃើញថាកើតឡើងក្នុងរជ្ជកាលនៃព្រះបាទសម្តេចហិរ- រក្សរាមាឥស្សរាធិបតីព្រះអង្គខ្លួន គ.ស.១៧៩៦-១៨៦០ គឺជាការប្រែគម្ពីរ នេះនៅក្រោមព្រះរាជាធិបតីនៃព្រះមហាក្សត្រអង្គខ្លួន ។

---

១ - ទសជាតក, អ៊ូ ចេវ, បណ្ណាគារត្រៃតន៍, ១៩៩៦

ម្យ៉ាងទៀតលោកគ្រូចាស់ៗជំនាន់ដើមធ្លាប់ហៅគម្ពីរទសជាតកថា “មហាជាតកព្រះអង្គខ្លុង និងមហាទសជាតកលោកអាចារ្យខ្លុង”។ លោក អាចារ្យខ្លុងនេះ កាលនៅជាបព្វជិតគង់នៅវត្តព្រះនិព្វាន ស្រុកគងពិសី លុះដល់ លាថាកសិក្ខាបទទៅជាគ្រូហស្ថវិញមានទីលំនៅភូមិដីរី ស្រុកគងពិសី ខេត្ត កំពង់ស្ពឺ។^២

២.៤.២. គម្ពីរសម្រាយទី២

ជាស្នាព្រះហស្ថព្រះគ្រូ បុរាណសាស្ត្រ អ៊ូ ចេវី គង់នៅវត្តលង្កាព្រះ- កុសមារាម ក្រុងភ្នំពេញ ព្រះអង្គបានរៀបរៀងគម្ពីរនេះបំប្រែពូជទសជាតកឱ្យ ខ្លីចុះមកដើម្បីសម្តែងត្រឹមតែពីរម៉ោងឱ្យចប់។ រឿងនេះព្រះគ្រូបាននិពន្ធតាំង ពីត.ស.២៤៨៩ គ.ស.១៩៤៦ ហើយបោះពុម្ពផ្សាយជាលើកទី១ដោយមាន លោកបណ្ឌិតមហាឈឹម សុមន៍ ជាអ្នកពិនិត្យបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងគ.ស. ១៩៥៨។

២.៤.៣. គម្ពីរសម្រាយទី៣

ជាស្នាដៃរបស់លោកបណ្ឌិតមហា ឈឹម សុមន៍ (ឈឹម ស៊ឹម) អតីត សាស្ត្រាចារ្យនៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត, ១៩៥៩។ លោកតែងអត្ថបទ នេះតម្រូវទៅតាមកម្មវិធីសិក្សាមធ្យមសិក្សាដែលតម្រូវតាមកម្មវិធីថ្នាក់ទី២ ទំនើបជាតិ “កម្មវិធី១៩៥៨”^៣។

ចំពោះរឿងវេសស្សន្តរនេះវិញ លោក ញ៉ុក ថែម បានរៀបរៀង “មហាវេស្សន្តរ” នេះនៅឆ្នាំ១៩៥៣ ជាពាក្យសម្រាយបែបកម្រងកែវងាយ យល់ទៅតាមភាសាសម័យថ្មីដោយកាត់ពាក្យបាលីវែងៗចោល ទុកសល់តែ ពាក្យបាលីខ្លីៗជាគាថាខាងដើមប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែក្នុងការរៀបរៀងនេះ លោក បានរក្សាច្បាប់ដើម “យកតាមសាស្ត្រាស្លឹករឹតដែលមានសេសសល់” ស្ទើរតែ

២ - ទសជាតក, អ៊ូ ចេវី, បណ្ណាគារព្រៃតន្ត្រី, ១៩៩៦

^៣ - សង្ខេបទសជាតក, បណ្ឌិតមហាឈឹមសុមន៍, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ទំ. “ច”

ទាំងអស់។ ជាចុងក្រោយស្នាដៃនេះគឺ “ព្រះវេស្សន្តរ” ត្រូវបានមជ្ឈដ្ឋានអ្នកសិក្សាអក្សរសាស្ត្រខ្មែរទទួលស្គាល់ ហើយត្រូវគេយកទៅសិក្សាជាផ្លូវការទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា។

វិចិត្រប្រវត្តិអ្នកនិពន្ធ បណ្ឌិតបហារយីម សុមន៌^៤

-កើតក្នុងឆ្នាំ១៩០៥ ព.ស.២៤៥០ នៅឃុំបរិសេត ស្រុកគងពិសី ស្រុកគងពិសី ខេត្តកំពង់ស្ពឺ

-អាយុ១២ឆ្នាំ បួសជាសាមណេរ សិក្សាក្នុងសំណាក់ព្រះគ្រូអាចារ្យកន នៅឃុំវាល ស្រុកគងពិសី

-អាយុ២០ឆ្នាំ ចូលរៀនកថាយនៈវេយ្យាករណ៍និងសម្ព័ន្ធម្តងទៀតក្នុងសំណាក់ព្រះតេជគុណព្រះវិភទ្ធបណ្ឌិតសោម ឡូច (មហាប្រយោគ) វត្តលង្កា ក្រុងភ្នំពេញ

-អាយុ២១ឆ្នាំ ឧបសម្ព័ន្ធទាតិកុក្ការៈ ជាសិស្សសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ក្រុងភ្នំពេញ

-ក្នុងឆ្នាំដដែល លោកបានប្រឡងជាប់សាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ហើយបានធ្វើជាគ្រូឧទ្ទេសាចារ្យបង្រៀនបាលីនៅវត្តលង្កាកុសុមារាម ក្រុងភ្នំពេញ

-ទទួលអនិច្ចកម្មនៅឆ្នាំ១៩៧៥

ឋានៈនិងតួនាទី

- ជាគ្រូបង្រៀនសាលាបាលីរង វត្តលង្កា ក្រុងភ្នំពេញ
- ជាសមាជិកក្រុមជំនុំប្រែព្រះត្រៃបិដក
- ជាសាស្ត្រាចារ្យពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រឹត ក្រុងភ្នំពេញ
- ជាសមាជិកក្រុមអភិបាលនៃសមាជិកអ្នកនិពន្ធខ្មែរ

ស្នាដៃ

^៤ -ឯកសារស្រាវជ្រាវក្រុមជំនុំប្រែព្រះត្រៃបិដកនៃប្រទេសកម្ពុជា, ស៊ុន សុវណ្ណនិ, ២០១២

- ធម្មបទកថាដានានិទាន (អាគារវិន័យ)
- វេយ្យាករណ៍បាលី
- ប្រស្នាវិន័យ ភាគ១-២-៣-៤
- ពុទ្ធប្រវត្តិកថា (ប្រវត្តិទី១នៃពុទ្ធសាសនា)
- អធិប្បាយគាថាធម្មបទ ភាគ១-២-៣-៤
- ឧភយពាក្យវិលាសិនី (ភាគ១ ខ្មែរ/ភាគ១-២ បាលី)
- ជាតកធម្មបទ (គម្រូតែងឡើង)
- វិជ្ជាគុណកថាពាក្យកាព្យ
- ទសានុស្សតិនិងព្រះត្រៃលក្ខណ៍
- វិធីសម្ព័ន្ធសង្ខេប
- សង្ខេបទសជាតក, ១៩៥៩
- កុម្មុជាតក
- ពុទ្ធឃោសាចារ្យប្រវត្តិ
- សង្គហធម៌៤ប្រការ
- អធិប្បាយសុភាសិត (កាព្យបទផ្សេងៗ)
- ....(ព្រមទាំងសៀវភៅជាច្រើនទៀតសរុបចំនួន៣៣)...

ជីវប្រវត្តិអ្នកនិពន្ធ ល្ខិត ថែម^៥

-លោក **ល្ខិត ថែម** កើតនៅថ្ងៃទី២២មិថុនា១៩០៣ នៅឃុំស្វាយប៉ោ ស្រុកសង្កែ ខេត្តបាត់ដំបង ។

-បិតាឈ្មោះ **ល្ខិត ឡី** មាតាឈ្មោះ **ហឿន** ជាកសិករនៅភូមិ អូតាគី ឃុំជ្រៃ ស្រុក-ខេត្តបាត់ដំបង

---

^៥ - រឿងកុលាបប៉ែលិន, ក្រសួងអប់រំ, បោះពុម្ពឆ្នាំ២០០៣/អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរសតវត្សទី២០, យីង ហុកឌី, បណ្ណាគារអង្គរ, ២០០៧

-កាលពីកុមារភាពគឺក្នុងឆ្នាំ១៩១៣ លោកបានទៅបួសនៅវត្តពោធិវាល ស្រុកសង្កែខេត្តបាត់ដំបង ។ លោកបានសិក្សាអក្សរសាស្ត្រជាតិក្នុងសំណាក់ លោកគ្រូអាចារ្យ សន ហើយបានសិក្សាធម៌វិន័យក្នុងសំណាក់លោកគ្រូសូត្រ អ៊ីវី ទូច នៅវត្តពោធិវាល ។

-នៅឆ្នាំ ១៩១៨ លោកបានបញ្ចេញជាសាមណេរ ហើយបានសិក្សាធម៌វិន័យ និងភាសាបាលីក្នុងសំណាក់គ្រូអាចារ្យផ្សេងៗក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ។

-ឆ្នាំ១៩១៩ បានទៅបន្តវិជ្ជានៅបាងកក ប្រទេសថៃ ។ លោកបានជាប់សញ្ញាបត្រធម្មសិក្សាថ្នាក់ត្រីនៅអំឡុងឆ្នាំ១៩២១ និងជាប់សញ្ញាបត្រធម្មសិក្សាថ្នាក់ទោ ក្នុងឆ្នាំ១៩២៣

-ឆ្នាំ១៩២៤ បានបំពេញឧបសម្បទាជាភិក្ខុ និងជាប់សញ្ញាបត្របរិយត្តិធម៌ ភាសាបាលីទីមហាព្រហ្មយោគ ។

-ឆ្នាំ១៩២៦ លោកបានជាប់ទីមហា៤ប្រយោគ

- ឆ្នាំ១៩២៨ លោកបានជាប់ទីមហា៥ប្រយោគ

- ឆ្នាំ១៩២៩ លោកបានជាប់ទីមហា៦ប្រយោគ

-ឆ្នាំ១៩៣៦ លាចាកសិក្ខាបទមកជាគ្រូហស្ថវិញ ។

* អំពីការងារ

-១៩២៧-១៩៣០ ធ្វើជាគ្រូបង្រៀនភាសាបាលីនៅ ក្រុងបាងកក

-១៩៣០ត្រឡប់មកភ្នំពេញចូលធ្វើសមាជិកគណៈកម្មការប្រែព្រះត្រៃបិដក នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ។

-១៩៣៨ ធ្វើការនៅក្នុងព្រះរាជបណ្ណាល័យកម្ពុជា មានមុខងារជាអ្នកចាត់ចែងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅផ្សេងៗ និងទស្សនាវដ្តីកម្ពុជសុរិយា ។

-១៩៣៩ ជាតំណាងសម្តេចព្រះនរោត្តមសុធារស និងជាអធិបតីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យក្រុងភ្នំពេញជាមួយតំណាងផ្សេងៗទៀត បានទៅរៀបចំកម្មវិធីសិក្សា និងសម្តែងពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនៅក្រុងហ្គុងព្រះបាង ក្រុងវៀងចន្ទនាប្រទេសឡាវ ។

-១៩៤២ បានទៅសម្តោចមន្ទីរពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យខេត្តឃ្លាំង ប្រទេស
វៀតណាមខាងត្បូង

-១៩៤៣ ជាតំណាងរៀបចំកម្មវិធីសិក្សាសម្រាប់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅ
ប៉ាក់សេ ប្រទេសឡាវ ។

-១៩៤៥ ធ្វើជាសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរថ្នាក់ទី៥នៃសាលាធុរិដ្ឋា ។

-១៩៤៦ ធ្វើការនៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យព្រមទាំងជាសាស្ត្រាចារ្យនៅវិទ្យា
ល័យស៊ីសុវត្ថិ ។

-១៩៥០ លាឈប់ពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ចូលបម្រើការនៅក្រសួងសិក្សា
ធិការជាតិក្រោយពេលដែលបារាំងផ្ទេរវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិមកជាសម្បត្តិជាតិ
ហើយលោកធ្វើជាសាស្ត្រាចារ្យជាប់សន្យារហូតមក ។

-៦ឆ្នាំក្រោយមកលោកផ្លាស់ទៅធ្វើជាសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរនៅវិទ្យាល័យ
មុនីវង្ស នាក្រុងបាត់ដំបង ។

-១៩៥៨ លោកផ្លាស់មកធ្វើការនៅវិទ្យាស្ថានជាតិគរុកោសល្យ នាក្រុង
ភ្នំពេញក្នុងឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យផងនិងជាអ្នកស្រាវជ្រាវឯកសារអក្សរសាស្ត្រ
ខ្មែរនៅវិទ្យាស្ថាននោះផង ។ លោកជាសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរនៅសាលាភូមិន្ទរដ្ឋបាល ។

-លោកញឹកថែមបានធ្វើជាសមាជិកក្រុមជំនុំវប្បធម៌តាំងពីឆ្នាំ១៩៤៧
ហើយលោកក៏ជាអ្នកបង្កើតសមាគមអ្នកនិពន្ធខ្មែរដែរនៅឆ្នាំ១៩៥៦ ។

-លោកបានទទួលគ្រឿងឥស្សរិយយសជាគុណបំណាច់ផ្សេងៗពីប្រទេស
និងមាតុប្រទេសដូចជា ឥស្សរិយយសប្រទេសកម្ពុជាថ្នាក់មុន្នីសារាភ័ណ្ឌ
(១៩៤០) ឥស្សរិយយសប្រទេសឡាវថ្នាក់អស្សុប្បទិក្រុងហ្លួង ឥស្សរិយយស
ថ្នាក់អស្សុទិដ្ឋាកុងអណ្តាមនៃប្រទេសអណ្តាម(១៩៤៣) មេដាយអស្សរា
ប្រាក់ប្រទេសកម្ពុជា(១៩៤៨) មេដាយអស្សុទិមុន្នីសារាភ័ណ្ឌកម្ពុជា(១៩៥៧)
មេដាយអស្សរាប្រាក់ប្រទេសកម្ពុជា(១៩៦០) មេដាយអស្សុទិនៃប្រទេស
កម្ពុជា(១៩៦២) ។

-អនិច្ចកម្មនៅឆ្នាំ១៩៧៤

ស្ទង់វិជ្ជា

+ ជាភាសាថៃប្រាសាទ កាលលោកទៅសិក្សា និងធ្វើការនៅប្រទេសថៃ

- នមោកថា
- នានាជាតកវណ្ណនា
- ធម្មនិទ្ទេសភាគ១
- ទេវតាភាសិត ពុទ្ធភាសិត

+ ជាភាសាខ្មែរ

- ពុទ្ធប្រវត្តិសង្ខេប
- ប្រជុំពុទ្ធភាសិត
- មហាវេស្សន្តរជាតក (១៩៥៣)
- ប្រជុំភាសិត ភាគ១-២
- បិសាចស្នេហា (១៩៤២)
- ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
- កុលាបប័ណ្ណិក (១៩៣៦ ឬ ១៩៤៣)
- ពន្លឺអាស៊ីទីប (ប្រែ)
- បញ្ញាសជាតកសង្ខេប ភាគ១-២ (១៩៦៣)
- វិធីប្រតិបត្តិធម៌
- ឯកសហរាត្រី (ភាគខ្លះបកប្រែ)

២.៥. ឯកសារ ៖ រឿងព្រេងវេស្សន្តរដែលយើងលើកយកមកសិក្សា ពេលនេះ បោះពុម្ពផ្សាយដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ព.ស. ២៥៣៩ ដាក់ចំណងជើងថា “មហាវេស្សន្តរជាតក” និងសៀវភៅសង្ខេបទសជាតករបស់លោកឈឹមស៊ុម ។

៣. ទិដ្ឋភាពទំនាក់ទំនងរឿង

៣.១. បំណែងចែកអត្ថបទ

រឿងព្រេងវេស្សន្តរចែកជា១៣កណ្តុំ៖

- ទី១ : កណ្តុំទេសពរ   -ទី៨ : កណ្តុំកុមារបព្វ
- ទី២ : កណ្តុំហេមពាន្ត   -ទី៩ : កណ្តុំមន្ត្រីបព្វ
- ទី៣ : ទានកណ្តុំ   -ទី១០ : សក្កបព្វ
- ទី៤ : កណ្តុំវិនប្បវេសន៍   -ទី១១ : មហារាជបព្វ
- ទី៥ : កណ្តុំជូជក   -ទី១២ : ឆក្សត្រ
- ទី៦ : កណ្តុំចូឡពន   -ទី១៣ : នគរកណ្តុំ
- ទី៧ : កណ្តុំមហាពន

៣.២. តួអង្គនិងមុខងារ

- ព្រះវេស្សន្តរ   : ព្រះពោធិសត្វ, បុត្រព្រះបាទស្រីសញ្ញាយ
- នាងមន្ត្រី   : កន្សែងសាពើជួរ (មហេសីព្រះវេស្សន្តរ)
- ព្រះបាទស្រីសញ្ញាយ   : ស្តេចនគរជេតុត្តរ (បិតាព្រះវេស្សន្តរ)
- នាងផុស្សតី (សុបាសុប្បតី) : មហេសីព្រះបាទស្រីសញ្ញាយ
- ជាលី-ក្រសួង(កណ្តាជិនា) : បុត្រព្រះវេស្សន្តរនិងនាងមន្ត្រី
- ជូជក   : ព្រាហ្មណ៍ស្នូមនៅស្រុកទុន្ទរិដ្ឋព្រាហ្មណ៍
- នាងអមិត្តតាបនា   : ប្រពន្ធជូជក
- ចេតបុត្រ   : ថ្មើរព្រៃ, កូនអ្នកស្រុកចេតរាស្ត្រ
- អច្ឆតមហាបូសី   : ឥសីដែលប្រាប់ផ្លូវទៅកាន់អាស្រមវេស្សន្តរ
- ស្តេចមន្ទរាជ   : សោយរាជ្យនៅនគរមន្ទរដ្ឋ
- អាមាត្យ
- ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ+ ភរិយា
- អ្នកស្រុកនគរជេតុត្តរ
- អ្នកស្រុកនគរកលីង

-ព្រះឥន្ទ្រ

៣.៣. សង្ខេបរឿង

កាលព្រះសាស្ត្រាចារ្យគង់នៅនគររាជគ្រឹះ ឧទាយិវ្តេរ បាននិមន្តព្រះ-
សង្ឃឱ្យនិវត្តមកកាន់នគរកបិលព័ស្ត តាមសេចក្តីអាណាធនរបស់ព្រះស្រីសុទ្ធោទន៍
ពុទ្ធិបិតា។ កាលព្រះពុទ្ធយាងមកដល់ និងក្រោយពុទ្ធិបិតាទ្រង់ផ្ទៀងអញ្ជើញ
គោរពថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានបុណ្យស្រាប់តែមេឃបង្កុរភ្លៀងបោកភ្លើងស៊ី ដ៏អស្ចារ្យ
គឺនរណាចង់ទឹកទើបទឹក នរណាពុំចង់ទឹកក៏ឥតទឹកឡើយ។ គឺដោយហេតុ
ដ៏អស្ចារ្យនៃភ្លៀងស្អាតនេះដែលបណ្តាលឱ្យព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្តែងធម្មទេសនារឿង
ព្រះវេស្សន្តរនោះថា៖

កាលណោះព្រះបាទសិរិមហារាជ សោយរាជ្យនៅនគរជេតុត្តរសិរីរដ្ឋ
ទ្រង់មានព្រះរាជបុត្រមួយអង្គព្រះនាមសញ្ជ័យ។ ព្រះរាជាទ្រង់អភិសេកព្រះ-
សញ្ជ័យឱ្យជាមួយព្រះនាងសុបារសុប្បតិ (ផុស្សតិ) ជាអាជបុត្រនៃព្រះបាទមន្ទរាជ
នៃនគរមន្ទរដ្ឋ។

បុព្វបុរិសនៃនាងផុស្សតិនោះគឺថានៅចុងកប្បទី៩១ នាងនេះជាអាជ
បុត្រីនៃព្រះបាទពុទ្ធមរាជ នគរពន្ទមតិ។ នាងបានបូជាលម្អិតខ្លឹមចន្ទន៍ចំពោះ
ព្រះពុទ្ធវិបស្សី។ ដោយផលានិសង្សនេះ នាងមានក្លិនក្រអូប។ ទីបំផុត នាងបាន
ទៅជាអគ្គមហេសីនៃព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ។ កាលដល់កំណត់ជន្មាយុព្រះឥន្ទ្រជ្រាប
ថានាងនឹងច្បុតចាកទេវលោកព្រះអង្គក៏ប្រទានពរ១០ប្រការ (ទេសពរ) ចំពោះ
នាងតាមសេចក្តីប្រាថ្នាថា៖

- ១-ឱ្យបានជាអគ្គមហេសីនៃព្រះបាទស្រីសញ្ជ័យនានគរជេតុត្តរ
- ២-ឱ្យមានភ្នែកល្អ មានភូមោកោងទ្រទេស ទ្រទ្វយដូចបង្គួយកៅទណ្ឌ
- ៣-ឱ្យមានឈ្មោះថាផុស្សតិដែល
- ៤-ឱ្យមានកូនប្រុសមួយមានកិត្តិសាមល្បីល្បាញ

៥-ពេលមានគភ៌សូមឱ្យមានផ្ទៃពោះរាបស្មើល្អ ដូចរូបប្រក្រតី

៦-កុំឱ្យមានដោះសណ្តាយ

៧-កុំឱ្យមានសក់ស្កូវ

៨-ត្រូវមានសាច់សម្បុរស្បែកម៉ែដ៏ខ្ពស់ដូច សាច់ពពិតមាន

៩-ឱ្យមានអំណាចដោះទុក្ខទោសរបស់មនុស្ស សត្វទាំងឡាយ

១០-ឱ្យមានបក្សី គឺហង្ស ក្រៀល ក្រាន បន្តីនូវសព្វល្វើយ ឆ្មើយ នា ព្រះរាជមន្ទីរ ។

ព្រះនាងផុស្សតីច្បាស់ថា កើតក្នុងផ្ទៃនៃព្រះអគ្គមហេសី របស់ព្រះបាទមន្ទរាជ ។ នាងមានក្លិនកាយក្រអូបដូចខ្លឹមចន្ទន៍ ទើបគេថ្វាយ

ព្រះនាមថាផុស្សតី ។ ព្រះបាទសិរិមហារាជទ្រង់ប្រោសអភិសេកនាងឱ្យជាអគ្គ- មហេសីនៃព្រះបាទស្រីសញ្ញាយរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គ ។ កាលនោះព្រះពោធិសត្វ យាងចុះពីឋានត្រៃត្រឹងរួមក្នុងបដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនាងផុស្សតី ។ តាំងពីមានគភ៌ កាលណាព្រះនាងផុស្សតីចំណាយព្រះរាជទ្រព្យ៦ម៉ឺនគហបណៈរាល់ថ្ងៃដើម្បី ព្រះរាជទានក្នុងសាលាទានទាំងបី ។ នៅពេលគ្រប់ទសមាស ព្រះនាងយាង ប្រទក្សិណនគរ ក៏ស្រាប់តែប្រសូតព្រះពោធិសត្វនៅចន្លោះផ្លូវនៃពួកឈ្នួញ ទើបគេថ្វាយនាមព្រះរាជទារកថា ព្រះវេស្សន្តរ ។ ក្នុងថ្ងៃព្រះពោធិសត្វប្រសូត មកមានមេដំរីមួយបាននាំកូនដំរីសសុទ្ធមកទុកថ្វាយក្នុងកន្លែងដំរីមង្គល ។ គេ ដាក់នាមដំរីនោះថា បច្ច័យនាគេត្រូវ ។ នៅពេលព្រះជន្មបាន៥ឆ្នាំព្រះពោធិសត្វ ប្រទាននូវប្រដាប់ប្រដារកុមារ មានតម្លៃ១សែនគហបណៈដល់មេនគម្រប់ ៩ដង កាលព្រះជន្មបាន៨ឆ្នាំទ្រង់ប្រាថ្នាឱ្យបេះដូង ភ្នែក សាច់ ឈាម ជាទាន ហៅថា អញ្ញត្តិកទាន ។ ព្រះជន្មបាន១៦វស្សា ព្រះបិតាទ្រង់ផ្សំផ្គុំនាង មថ្រី ជា មាតុលធីតាអំពី មន្ទរវង្ស ឱ្យជាអគ្គមហេសី ហើយទ្រង់ដាក់រាជ្យថ្វាយឱ្យគ្រប់- គ្រងនគរតរៀងមក ។ ចំណែកកាលមកនាងមថ្រីប្រសូតបានព្រះរាជបុត្រមួយ ដាក់នាមថា ជាលី រួចប្រសូតបានបុត្រីមួយដាក់នាមថា កណ្ណានីនា(ក្រស្តា) ។

ត្រាមួយដែន ពីង្ការស្រូវ កើតទុរភិក្ស រាំងភ្លៀង អត់បាយ ។ អ្នកនគរ ចាត់ឱ្យព្រាហ្មណ៍៨នាក់ទៅសុំដីរម្ងាប់ពីព្រះវេស្សន្តរ ។ ព្រះពោធិសត្វក៏សព្វ ព្រះទ័យប្រោសប្រទានដីព្រមទាំងគ្រឿងប្រដាប់ទៅស្នូម ។ ពេលនោះអ្នក ស្រុកស្រីពិរាស្ត្តនាំគ្នាខឹង សុំព្រះរាជាឱ្យបំបរបង់ព្រះវេស្សន្តរចេញពីនគរ ។ ព្រះបាទស្រីសញ្ញាយពុំយល់ព្រមតាម តែអ្នកស្រុកពុំសុខចិត្ត ។ ទីបំផុតព្រះ វេស្សន្តរសម្រេចព្រះទ័យថានឹងចេញពីនគរ ទៅឬសនៅក្នុងព្រៃភ្នំគិរីវង្គត ។ ព្រះអង្គហៅនាងមទ្រីមកផ្តៃផ្តាំ ប៉ុន្តែព្រះនាងទទួលសុំទៅតាមបម្រើព្រះស្វាមី តែមួយមុខ ។

ព្រះនាងផុស្សតីអាឡោះអាលីយបុត្រ ។ នាងយាងទៅអង្វរសុំទោស ព្រះស្វាមីឱ្យព្រះរាជទានលើកលែងទោសឱ្យព្រះវេស្សន្តរតែពុំបានសម្រេច ។ តមកព្រះវេស្សន្តរ ប្រារព្ធធ្វើសត្តសតកមហាទានគឺមានចំនួន៧រយៗគម្រប់៧ មុខ ។

ព្រះនាងផុស្សតីសុំឃាត់នាងមទ្រីជារាជសុណិសាឱ្យនៅក្នុងនគរ ។ នាងមទ្រីមិនព្រម ដោយបានរៀបរាប់អំពីធម្មជាតិអាក្រាត៣មុខថ្វាយព្រះ មាតាស្តាប់គឺ៖

- ទន្លេគ្មានទឹក ហៅថា ទន្លេអាក្រាត
- ដែនជាស្តេច ហៅថា ដែនអាក្រាត
- ស្រីមេម៉ាយ ហៅថា ស្រីអាក្រាត

តមកព្រះវេស្សន្តរមួយអន្លើ និងនាងមទ្រីបុត្រទាំងពីរថ្វាយបង្គំលា មាតាបិតាយាងចេញពីនគរ ។ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ប្រទានសេះទាំង៤ទៅព្រាហ្មណ៍ ៤នាក់និងរាជរថទៅព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ទៀតតាមផ្លូវ ។ ទីបញ្ចប់ទ្រង់ព្រាហ្មណ៍ នាង មទ្រីចៅក្រសួងយាងព្រះបាទបន្តផ្លូវទៅមុខទៀត ។

ព្រះវេស្សន្តរ មហេសី និងបុត្រយាងដល់ មាតុលនគរ ។ ពួកអ្នកចេត- រាស្ត្រ ចេញមកទទួល ហើយព្រមព្រៀងថ្វាយរាជសម្បត្តិចំពោះព្រះវេស្សន្តរ

ប៉ុន្តែព្រះអង្គពុំទទួល ។ ស្តេចចេតរាស្ត្រនាំគ្នារៀបជូនដំណើរព្រះពោធិសត្វទៅ
ដល់ទ្វារភ្នំគិរីវង្គត ហើយរើសកូនប្រុសអ្នកស្រុកម្នាក់ឈ្មោះចេតបុត្រឱ្យចាំនា
ច្រកភ្នំដើម្បីការពារសេចក្តីសុខចំពោះព្រះវេស្សន្តរ ។ ក្សត្រទាំង៤អង្គយាង
ដល់ឆ្នេរស្រះបោកូរណីបានឃើញអាស្រមបទដែលសក្កទេវរាជនិម្មិតថ្វាយ ក៏
នាំគ្នាចូលគង់នៅជាមួយឥសីក្នុងទីនោះទៅ ។

និយាយពីព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះជួជក នៅស្រុកទន្លេវិដ្ឋព្រាហ្មណ៍គ្រាម
សន្សំប្រាក់បាន១០០គហាបណៈយកទៅផ្ញើនឹងត្រកូលព្រាហ្មណ៍មួយ ។ ត្រកូល
ព្រាហ្មណ៍នោះថាយប្រាក់ដូជកអស់ ក៏សុខចិត្តលើកកូនស្រីឈ្មោះនាង អមិត្ត-
តាបនា ឱ្យធ្វើជាប្រពន្ធដូជក ។

ថ្ងៃមួយពួកព្រាហ្មណ៍ក្មេងៗបានចោមរោមវាយនាងអមិត្តតាបនា
ដោយក្តីច្រណែន នាងនេះបានលេស ក៏លែងបម្រើប្តីចាស់ ហើយបង្ខំតាដូជក
ឱ្យទៅសុំកូនព្រះវេស្សន្តរមកបម្រើនាង ។ ដូជកធ្វើដំណើរទៅកាន់ភ្នំគិរីវង្គត ។
ចេតបុត្រឃើញព្រាហ្មណ៍ចាស់ត្រូវវិវាហ៍ដូច្នេះខឹងខ្លាំងឡើងចុងឈើ ក៏ទាញព្រួញ
បម្រុងនឹងបាញ់ប្រហារ ។ ដូជកកុហកថាខ្លួនជារាជទូតព្រះបាទស្រីសញ្ញយ ។
ចេតបុត្រជឿក៏អញ្ជើញដូជកចុះមកជប់លៀង ។

ក្រោយការជប់លៀងចេតបុត្ររៀបរាប់ដំណើរទៅកាន់ភ្នំគិរីវង្គត ឱ្យ
ដូជកស្តាប់ ។ តមកដូជកលាចេតបុត្រធ្វើដំណើរទៅដល់អាស្រម អច្ចុតមហា-
បូសី ។

អច្ចុតមហាបូសីទទួលដូជករួចក៏រៀបរាប់ប្រាប់អំពីផ្លូវទៅកាន់អាស្រម
ព្រះវេស្សន្តរ ។

ដូជកទៅដល់អាស្រមនៅពេលរសៀល ។ តាជីនៅសំណាក់ជើងភ្នំ
មួយយប់រង់ចាំព្រឹកស្អែកនឹងចូលទៅសុំបុត្រអំពីព្រះវេស្សន្តរ ។

រាត្រីនោះនាងមន្ត្រីយល់សុបិននិមិត្តឃើញបុរសម្នាក់ទាបខ្មៅស្បែក
ពាក់សំពត់អម្ពត់ត្រឹមដង្កង់ស្បែកផ្កាចារនៅត្រចៀក កាន់អាវុធមុតថ្នាំ ចូល

មកចាប់ផ្តល់នាងឆ្កែលយកភ្នែកទាំងពីរកាត់យកព្រះអង្គទាំងសងខាង
ពុះទ្រូងរួងយកស្នើមបេះដូងទៅ។ ព្រះនាងតើនឡើងភិតភ័យតក់ក្រមា ទើបព្រះ
នាងយាងយាត្រាចូលទៅរកព្រះស្វាមីគោរពទ្វារអាស្រមបរមកុដិទាំងរាត្រី។
ព្រះវេស្សន្តរកាត់សប្តិថាជាការល្អទេ។

ព្រឹកឡើងនាងមន្ត្រីនាំបុត្រទាំងពីរទៅជុំនឹងស្វាមីរួចចេញទៅបេះផ្លែ
ផ្កាទាំងអារម្មណ៍ពិភាល់យ៉ាងខ្លាំងអំពីសុបិននិមិត្ត។ ដូងកូនមកសុំចៅ
ក្រស្ដា និងបាណ្ឌិ។ រាជកុមារទាំងពីរភិតភ័យនាំគ្នាត់ទៅព្រួនស្រះឈូក។
ដូងកូនចាប់កុមារទាំងពីរទៅចងវាយវាត់នៅចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះវេស្សន្តរ។
ព្រះពោធិសត្វទប់ព្រះទ័យពុំទាន់ ទ្រង់ចាប់ផ្តួសរបប្រុងនឹងប្រហារព្រាហ្មណ៍
ចោល តែទ្រង់ទប់បានវិញ។ ដូងកូនកុមារចេញទៅ។

និយាយពីនាងមន្ត្រីចេញទៅបេះផ្លែឈើពុំបានសោះ។ នាងជួបប្រទះ
នូវខ្យល់ព្រះ ភ្លៀងផ្កា ហើយចេះតែមានភេទចម្លែកៗដូចជាកាំភ្នែកឆ្វេង
កម្រើកភ្នែកស្ដាំ ធ្លាក់សង្វែកពីស្នាធ្លាក់ទំពក់ពីដៃ។ នាងពុំអាចវិលមកអា-
ស្រមបានព្រោះទេវបុត្រចុត្យនិមិត្តកាយជារាជសីហ៍១ ខ្លាធំ១ ខ្លាដំបង១រាំង
ផ្លូវនាង។ លុះព្រលប់ទើបទេវបុត្រកាឡាខ្លួនចេញទៅអស់ នាងវិលមកកាន់
អាស្រម។ នាងមន្ត្រីបាត់ពុំឃើញបុត្រតែមកទទួលដូចប្រក្រតី។ នាងភិតភ័យ
ខំស្រែកហៅក៏ពុំឃើញ។ នាងសួរព្រះស្វាមីក៏ព្រះអង្គពុំឆ្លើយតប នាងមន្ត្រី
សោយសោកលុះដួលសន្លប់បាត់ស្មារតី។ ព្រះវេស្សន្តរស្ទុះមកត្រកងបីយកទឹក
ស្រពព្រះភក្ត្រឱ្យនាងដឹងខ្លួនវិញ ទើបទ្រង់ល្អងលោមប្រាប់ថាព្រះអង្គបានប្រ-
ទានបុត្រទៅដូងកូនហើយ។ នាងមន្ត្រីអនុមោទនាបុត្រទានក្នុងខណៈនោះ។

និយាយពីព្រះឥន្ទ្រាធិរាជទ្រង់ចុះមកកាឡាខ្លួនជាព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ដើរ
ចូលមកអាស្រមព្រះវេស្សន្តរដើម្បីបំពេញភរិយាទានរបស់ពោធិសត្វ។ ព្រះ
នាងមន្ត្រីយល់អធ្យាស្រ័យស្វាមីក៏យល់ព្រមឱ្យព្រះវេស្សន្តរដាក់ទាននាងទៅ
ឥន្ទ្រព្រាហ្មណ៍។ ព្រះឥន្ទ្រទ្រង់សរសើរព្រះទ័យសប្បុរសរបស់ព្រះពោធិសត្វ

ហើយទ្រង់បានប្រគល់នាងមន្ត្រីថ្វាយទៅព្រះវេស្សន្តរវិញ ។ ខណៈនោះព្រះវេស្សន្តរបានសុំពរពីព្រះឥន្ទ្រជ័យប្រការគឺ ៖

- ១-សូមឱ្យព្រះវររាជបិតាស្តេចមកនាំពួកយើងខ្ញុំត្រឡប់ទៅនគរវិញ ។
- ២-សូមឱ្យមានអំណាចអាចដោះទុក្ខទោសរបស់សត្វទាំងឡាយឱ្យផុតពីក្តីស្លាប់ ។
- ៣-សូមឱ្យបានជួយសង្គ្រោះដល់ជនកំសត់ ទុគ្គតផុតពីក្តីក្រលំបាក ។
- ៤-សូមកុំឱ្យមានទិត្តត្រេកត្រអាលខាងផ្លូវកាមគុណជាអកុសល ។
- ៥-សូមឱ្យចៅជាលីនិងនាងកិណ្ឌាជិនាបានគ្រប់គ្រងបុរីពិជ័យជេតុត្តរ ។
- ៦-សូមឱ្យមានអាហារទិញកើតឡើងរៀងរាល់ថ្ងៃ ។
- ៧-សូមឱ្យការបរិច្ចាគទានកុំបីមានខ្វះខាតឡើយ ។
- ៨-សូមឱ្យរលងខន្ធទៅ បានទៅកើតនៅឋានតុសិតទេវលោកកុំបីខានឡើយ ។

ដូងកបានដើរអស់១៥ថ្ងៃ ហើយទីបំផុតគឺរង្វង់ផ្លូវទៅកាន់ក្រុងជេតុត្តរ ។ ព្រះបាទស្រីសញ្ញាយទតឃើញព្រាហ្មណ៍ចាស់បណ្តើរក្មេងតូចៗ ទ្រង់បញ្ជាឱ្យហៅមកគាល់ ។ ពួកអាមាត្យមុខមន្ត្រីបានស្តាប់ដូងកផ្អែងរឿងប្រាប់ ក៏ចោទប្រកាន់ថ្កោលទោសព្រះវេស្សន្តរថាមិនគួរលើកកូនឱ្យជាទានសោះ ។ ជាលីក្រស្តាបានដោះសារការពារព្រះបិតា ។ ព្រះបាទស្រីសញ្ញាយត្រាស់ឱ្យលោះព្រះរាជអនត្តោអនត្តាអំពីដូងក ហើយទ្រង់ឱ្យរៀបពិធីទទួលព្រលឹងទៅ ។ ជាលីបានក្រាបទូលអំពីទុក្ខលំបាករបស់បិតាមាតានៅក្នុងព្រៃ ។ ព្រះស្រីសញ្ញាយសម្រេចនាំរេហ៍ពលទៅតាមរាជបុត្រវិលមកនគរវិញ ។

ចំណែកដូងកក្រោយដែលបានទទួលព្រះរាជទានរង្វាន់ ហើយដោយសារគាត់អត់ឃ្លានមកយូរថ្ងៃ គាត់ក៏បរិភោគអាហារច្រើនហួសប្រមាណ ភ្លើងធាតុមិនអាចរំលាយឱ្យរលួយបាន គាត់ក៏រលត់សង្ខារក្នុងគ្រានោះហោង ។

ព្រះបាទស្រីសញ្ញាយ នាងផុសរុត្តិ រាជវង្សានុវង្ស និងអស់លោកអាមាត្យមន្ត្រីព្រមទាំងកុមារទាំងពីរបានចេញដំណើរទៅកាន់ភ្នំគីរីវង្គត ។ ក្សត្រ

ទាំង៦អង្គក៏បានជួបជុំគ្នាដូចប្រាថ្នា ហើយសំណេះសំណាល យំសោក ត្រាំតែ សន្តប់អស់ ខណៈនោះមហាមេឃបង្ហូរភ្លៀងបោករំលោភពសិមកធ្វើឱ្យក្បួតទាំង៦ និងសេនា អាមាត្យមុខមន្ត្រីដឹងស្មារតីវិញ។ អស់មុខមន្ត្រីក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ- វេស្សន្តរ និងនាងមម្រី សូមឱ្យស្តេចត្រឡប់ព្រះនគរថ្មាន សោយរាជ្យសម្បត្តិ វិញ។

ក្រោយនោះព្រះវេស្សន្តរ និងនាងមម្រីលាព្រះផ្នួស។ ព្រះបាទស្រី សញ្ញ័យបានសុំទោសបុត្រហើយទ្រង់ល្ងង់លោមបុត្រដោយប្រការផ្សេងៗ មុខ ចតុរង្គសេនាក៏ដឹងព្រះពោធិសត្វរាជវង្សានុវង្សចូលនគរវិញដោយសុវត្ថិភាព។

ព្រះវេស្សន្តរសោយរាជ្យជាសុខរហូតដល់សោយទីវង្គតបានទៅកើត នៅឋានតុសិតមាននាមថា សន្តសិត ទេវបុត្រ ។

ព្រះរាជវង្សានុវង្សនិងនាម្មីនសព្វមុខមន្ត្រីបានចាត់ការធ្វើពិធីរាជា- ភិសេកព្រះជាលីនិងកណ្តាជនា ជាព្រះមហាក្សត្រតរៀងមក។

៤. និដ្ឋភាពនាគរអត្ថន័យ

៤.១. ប្រធានរឿង

ព្រះវេស្សន្តរជាជាតិកំណើតពោធិសត្វចុងក្រោយបង្អស់របស់ព្រះពុទ្ធ។ ក្នុងរឿងនេះព្រះពោធិសត្វមាននាមថា “វេស្សន្តរ” ។

ឯដំណើររឿងទាំងមូលបានលាតត្រដាងពីដំណើរជីវិតព្រះអង្គដែល ផ្សារភ្ជាប់តែ “ការដាក់ទាន” តែប៉ុណ្ណោះ។ ដូចនេះយើងអាចកំណត់ប្រធាន រឿងបានថា “ការបំពេញទានបារមីរបស់ព្រះពោធិសត្វព្រះនាមវេស្សន្តរ” ។

ការបំពេញទានបារមីនេះ គឺការបំពេញមហាបរិច្ចាគ៥គឺ ធនបរិច្ចាគ បុត្តបរិច្ចាគ ភរិយាបរិច្ចាគ អង្គបរិច្ចាគ និងជីវិតបរិច្ចាគ ។

៤.២. មូលបញ្ហារឿង

តាមរយៈសាច់រឿងព្រះវេស្សន្តរឃើញថា ការបរិច្ចាគទានទាំង៥នេះ មនុស្សធម្មតាមិនអាចធ្វើបានទេ។ ដូចនេះការបំពេញទានបារមីរបស់ព្រះ

វេស្សន្តរអាចសម្រេចបានដោយរបៀបណា? ហើយការបរិច្ចាគទាំងនេះជាការងារធម្មតាចំពោះព្រះអង្គ ឬវាស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលតស៊ូព្យាយាមដែរឬទេ?

តាមដំណើររឿងយើងឃើញថាថ្វីត្បិតតែព្រះវេស្សន្តរជាទេវបុត្រដែលច្បាស់កល្យាណផែនដីដើម្បីបំពេញទានបារមីក៏ដោយ ក៏ការបំពេញទាននោះវាមិនមែនជាការងារធម្មតាចំពោះព្រះអង្គឡើយ ព្រោះពេលដែលបំពេញទានព្រះអង្គថា “មនុស្ស” ពោលគឺមិនទាន់ក្លាយជាព្រះឡើយទេ ។

តាមរយៈការបំពេញទានបារមីនេះគេអាចឃើញនូវបញ្ហាចោទសំខាន់ៗមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

ក-បញ្ហាបុគ្គលនិងកម្លាំងប្រជាធិបតេយ្យ

ទោះបីព្រះវេស្សន្តរកើតក្នុងត្រកូលក្សត្រ ឬក៏ក្នុងគំនរទ្រព្យសម្បត្តិ ងាយស្រួលក្នុងការបំពេញទានក៏ដោយ ក៏ព្រះអង្គត្រូវជួបប្រទះបញ្ហាមួយក្នុងសង្គមមនុស្ស គឺការមិនយល់ស្របពីសំណាក់ប្រជារាស្ត្រ ។ ពីព្រោះថា “អ្នកនគរស្រីពិរាស្ត្រ” គេមិនទាន់យល់ពីការដាក់ទាននោះទេ ហើយការដែលព្រះវេស្សន្តរបរិច្ចាគទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្រទេសជាតិ ដោយមិនទាន់បានពន្យល់ដល់មហាជននោះព្រះអង្គត្រូវតែជួបនឹងឧបសគ្គដែលជា “មតិប្រជាធិបតេយ្យ” នេះដោយខានពុំបាន ។ ដូចនេះហើយទើបពេលព្រះអង្គប្រទានដីរម្ងល់ឈ្មោះ “បង្គោលនាគេន្ទ្រ” ទៅពួកព្រាហ្មណ៍នៅស្រុកកលីង្ករាស្ត្រ ព្រះអង្គត្រូវអ្នកនគរស្រីពិរាស្ត្របះបោរបណ្តេញពីនគរ ។

ខ-បញ្ហាបុគ្គលនិងព្រលឹងរាជានុវត្តន៍

ជាការពិតណាស់ដែលព្រះវេស្សន្តរបានធ្វើការបរិច្ចាគទានដោយគ្មានរូបរាង សូម្បីពេលដែលត្រូវគេបំបរមបង់ហើយក៏នៅតែហ៊ានលះបង់គ្មានស្តាយស្រណោះ ដូចជាតាមផ្លូវទៅភ្នំគីរីវង្គត ព្រះអង្គបានដាក់ទានអាជានេយ្យទាំង៤ ព្រមទាំងរាជរថទៅពួកព្រាហ្មណ៍ ហើយចែកកូនគ្នាពង្វើដំណើរដោយដឹង ។

ប៉ុន្តែប្រការមួយដែលមនុស្សធម្មតា រហូតដល់ព្រះពោធិសត្វពិតជា

ពុំអាចច្រៀសផុតបាន គឺមនោសញ្ចេតនាជាព្រហ្មវិហារធម៌របស់ឪពុកចំពោះកូន ។ ព្រះអង្គអាចដាក់ទានវត្ថុគ្មានវិញ្ញាណដោយគ្មានបង្ខំចិត្ត តែព្រះអង្គត្រូវតែខ្លោចចិត្តអាណិតបុត្រពេលដែលដាក់ទានបុត្រឱ្យទៅព្រាហ្មណ៍ឬស្យាដោយព្រាហ្មញ្ញត្រូវតែ យំស្រែកពីការឈឺចាប់របស់បុត្រ ។

ដូចនេះហើយទើបព្រះអង្គរិះតែនឹងប្រហារជួរជក់ចោល ។ នេះមិនមែនជាតម្លៃពេលនៃកំហឹងទេ តែវាជាការជំរុញនៃព្រហ្មវិហារធម៌ ។

គ-ចញ្ញាបុគ្គលនិងប្រយោជន៍អ្នកដទៃ

បើនិយាយដល់សម័យកាលនោះ ការចំណាយទ្រព្យធនរបស់ព្រះវេស្សន្តរពុំអាចចាត់ទុកថាជាការប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍ប្រជាជនឡើយ ។ ប៉ុន្តែតាមដំណើររឿង ជីវបច្ច័យនាគេន្ត គឺជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់របស់ព្រះអង្គជាអំណោយរបស់មេជីវស្លឺតដែលហោះមកថ្វាយ ។ ដូចនេះហើយទើបព្រះអង្គមិននឹកនាដល់ការប្រឆាំងពីអ្នកនគរស្រីពិរាស្ត្រ ។ លុះពេលដែលត្រូវគេបណ្តេញទើបព្រះអង្គយល់ពីបញ្ហានេះ ហើយសុខចិត្តចាកចោលនគរដោយគ្មានប្រកែក ។

ប្រការនេះហើយទើបនាំឱ្យព្រះវេស្សន្តរតែងតែស្លាប់ស្ទឹងឬអង្វរអ្នកដែលទាក់ទងដល់ផលប្រយោជន៍នៃទានរបស់ព្រះអង្គជានិច្ច ។

-ពេលធ្វើបុត្តបរិច្ចាគ ព្រះអង្គបានអង្វរបុត្រយ៉ាងច្រើន ទាល់តែបុត្រយល់ព្រមដោយខ្លួនឯង ។

-ហើយពេលដាក់ទានភរិយាទៅឱ្យឥន្ទ្រព្រាហ្មណ៍ ក៏ព្រះអង្គចោលកន្ទុយភ្នែកស្លាប់ស្ទឹងចិត្តព្រះនាងមន្ត្រីទាល់តែព្រះនាងឆ្លើយថាយល់ព្រម ទើបទ្រង់ធ្វើ "ភរិយាបរិច្ចាគ " ។

និយាយរួមការបរិច្ចាគតាមបែបរឿងព្រះវេស្សន្តរ គឺជាការបរិច្ចាគដ៏តឹងតែងជាទីបំផុតដែលមនុស្សសាមញ្ញប្រាកដជាមិនអាចធ្វើបាន មានតែព្រះវេស្សន្តរទើបអាចសម្រេច ។

៤.៣. សីលធម៌សាសនាតាមរយៈរឿងព្រះវេស្សន្តរ

ចំពោះមហាបរិច្ឆាទានរបស់ព្រះវេស្សន្តរនេះ អ្នកនិពន្ធមានគំនិតមួយអប់រំមនុស្សឱ្យហ៊ានលះបង់អ្វីៗទាំងអស់ដើម្បីឱ្យមនុស្សជាតិទូទៅពិសេសគឺការដាក់ទានចំពោះអ្នកក្រីក្រតោកយ៉ាក។ ព្រះវេស្សន្តរតែងព្យាយាមបំពេញទានបារមីនោះ គឺដើម្បីបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ និងបានជួយប្រោសសត្វលោកឱ្យផុតចាកពីអវិជ្ជា។ យើងឃើញថាតួអង្គសំខាន់ៗដទៃទៀតក៏ឯកភាពក្នុងឧត្តមគតិនេះដែរ ដូចជាកុមារជាលីនិងក្រស្ដា ទោះបីត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មយ៉ាងខ្លោចផ្សាពីតាដូដក ក៏គេនៅតែជួយការពារឧត្តមគតិឱ្យពុករលួយបស់ខ្លួន។ ឯនាងមម្រីដោយបាត់កូន នាងយំសោកស្វែងរករហូតសន្លប់បាត់ស្មារតី តែនៅពេលដឹងថាព្រះស្វាមីឱ្យកូនជាទានដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះនាងស្ងប់មួយរំពេច។ ពិសេសទៅទៀត នាងហ៊ានលះបង់ខ្លួនថ្វាយព្រះឥន្ទ្រដែលប្រែជាភេទព្រាហ្មណ៍ដើម្បីជួយបំពេញបារមីរបស់ស្វាមី។ ដូចនេះសូម្បីតែទេវតា ព្រះឥន្ទ ក៏ជួយជ្រោមជ្រែងឱ្យព្រះវេស្សន្តរសម្រេចឧត្តមគតិនេះដែរ។

ឧត្តមគតិនេះជាសំណូមពរនៃយុគសម័យដែលមនុស្សកំពុងស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ដែលនិយមគិតតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន។

ឧត្តមគតិនេះហើយជាសីលធម៌និងជាទិសដៅសំខាន់បំផុតនៃលទ្ធិព្រះពុទ្ធសាសនា។ ដូចនេះហើយទើបអ្នកនិពន្ធបានជំរុញឱ្យតួអង្គទាំងអស់បែរឆ្ពោះទៅរកសីលធម៌នេះ ទោះបីបណ្ដាតួអង្គទាំងឡាយដែលពីដំបូងមិនយល់បញ្ហានេះក៏ដោយ ក៏ទីបញ្ចប់បានអបអរសាទរនឹងទានបារមីរបស់ព្រះវេស្សន្តរដែរ។ ដោយឡែកពួកព្រាហ្មណ៍ដែលតំណាងឱ្យគុណវិបត្តិនៃសម័យកាលត្រូវបានអ្នកនិពន្ធនិយាយតែពីលក្ខណៈអាក្រក់ និងអន្តរាយ។ មរណភាពរបស់តាដូដក វាស្ថិតក្នុងន័យអត្តទត្ថបុគ្គលលោភលន់ ចង់មានបាន កេងកបពីអ្នកដទៃ នោះត្រូវរលាយបន្ទាប់ពីការកើតឡើងនូវការដាក់ទាន ពោលគឺការបរិច្ឆាទដល់អ្នកដទៃនៃទ្រឹស្តីព្រះពុទ្ធសាសនា។

៤.៤. ការរិះគន់ទស្សនៈបរិច្ឆាទបែបពុទ្ធសាសនា

ការលះបង់ដើម្បីមនុស្សជាតិជាគោលការណ៍ ដ៏ប្រពៃដូច្នេះបើមនុស្សម្នាក់ៗគិតដល់អ្នកដទៃច្រើនជាងខ្លួន នោះពិភពលោកនឹងបានសេចក្តីសុខសាន្ត ។

ក៏ប៉ុន្តែតាមការពិនិត្យជីវភាពជាក់ស្តែង យើងឃើញថា ការគិតដល់អ្នកដទៃមានតែតាមរយៈ ការដាក់ទានតែមួយមុខនេះវាពុំអាចលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រតោកយ៉ាករបស់មនុស្សទូទៅបានឡើយ ។

ម្យ៉ាងទៀតវិធីដាក់ទានអាចមានចំណុចអសកម្មជាច្រើន៖

-អ្នកទទួលមិនអាចលុបបំបាត់ភាពតោកយ៉ាករបស់ខ្លួនបានរហូតទេពេលអស់ជំនួយត្រូវធ្លាក់ក្នុងសភាពដើមវិញ ។

-អ្នកទទួលអាចក្លាយជាជនអសកម្ម មិនខិតខំដោយខ្លួនឯង អាងលើជំនួយអ្នកដទៃ ។

-និយាយយូរមកទៅគឺមិនអាចជួយបានគ្រប់អ្នកក្រីក្រតោកយ៉ាកនោះឡើយ ។ ដូចនេះគោលការណ៍មនុស្សធម៌នៃពុទ្ធសាសនាជាគោលការណ៍ល្អប្រសើរ ក៏ប៉ុន្តែវិធីដាក់ទានតាមបែបព្រះវេស្សន្តរ មិនអាចនាំឱ្យយើងអាចសម្រេចគោលការណ៍នេះបានឡើយក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន ។

ហេតុនេះយើងអាចឈរលើគោលការណ៍នេះបាន តែគួរអនុវត្តវិធីផ្សេងៗដែលជឿនលឿនជាងនេះដូចជា៖

-តាមរយៈការអប់រំស្មារតីតស៊ូ ឬការអប់រំវិជ្ជាជីវៈ និងសីលធម៌រស់នៅ ។

-ជួយតាមរយៈមធ្យោបាយសាងសង់សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ វត្តអារាម ផ្លូវថ្នល់ ដឹកស្រះ ... ។ល ។

-ការជួយដូចនេះវាអាចមានប្រសិទ្ធភាពច្រើន និងយូរអង្វែងជាងការដាក់ទានជាប្រាក់កាស ឬសម្ភារៈជាក់ស្តែងចំពោះមុខ ។

និយាយយូរមកគោលការណ៍និងវិធីបែបពុទ្ធសាសនា វាកើតឡើងក្នុងសម័យកាលមួយដែលមនុស្សជាតិកំពុងស្រែកឃ្លាន ការសន្តោសទៅវិញទៅមក ដូច

នេះវាមានតម្លៃយ៉ាងលើសលប់ ។ បច្ចុប្បន្ននេះប្រជាជនដែលគោរពព្រះពុទ្ធសាសនាក៏នៅតែរក្សាគោលការណ៍ និងវិធីនេះដោយមិនបានចាប់អារម្មណ៍ពីការវិវឌ្ឍពីទស្សនៈនិងវិធីសាស្ត្ររស់នៅដែលចេះតែរីកចម្រើនជាលំដាប់ ។

ក្នុងនាមជាអ្នកសិក្សា យើងគួរតែពិចារណាបញ្ហានេះ ហើយអនុវត្តនូវវិធីណាដែលជឿនលឿនសម្រាប់សម័យកាលរបស់យើង ។

៥. ទិដ្ឋភាពឧទាហរណ៍

៥.១. ព្រះវេស្សន្តរ

ក. គុណសម្បត្តិ

-ជាតួអង្គពោធិសត្វ
-ជាមនុស្សមានចិត្តទូលាយ ដាក់ទានដល់មនុស្ស ដោយមិនប្រកាន់វណ្ណៈ (ទាំងក្នុងនិងក្រៅនគរ)

-ជាអ្នកមានការលះបង់ខ្ពស់បំផុត (មហាបរិច្ឆាត៥៖ ធនបរិច្ឆាតបុត្តបរិច្ឆាត ភរិយាបរិច្ឆាត អង្គបរិច្ឆាត និងជីវិតបរិច្ឆាត)

- មានព្រហ្មវិហារធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ
- មានគំនិតស្រាវជ្រាវអ្នកក្រីក្រ
- មានឧត្តមគតិខ្ពស់ (គិតដល់សេចក្តីសុខរបស់មនុស្សជាតិទូទៅ)
- ហ៊ានលះបង់សេចក្តីសុខផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីសេចក្តីសុខអ្នកដទៃ
- គោរពមតិរាស្ត្រជាធំ (គោរពលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ)
- មិនស្រឡាញ់អំណាច

ខ. គុណវិបត្តិ

- មានគំនិតអត្តនោម័តក្នុងការដាក់ទាន
- មានគំនិតអត្តទត្ថបុត្តល
- ធ្វើបាបអ្នកដទៃដើម្បីប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន

៥.២. ព្រះធាតុស្រីសព្វ័យ

- ជាក្សត្រមានទសពិធរាជធម៌
- គោរព និងស្តាប់មតិរាស្ត្រ
- ប្រកាន់យុត្តិធម៌
- មានព្រហ្មវិហារធម៌ចំពោះបុត្រ
- ជួយបំពេញបំណងរបស់បុត្រក្នុងការបំពេញទាន

៥.៣. តាងមុស្សតី

- ស្រឡាញ់បុត្រ
- មានព្រហ្មវិហារធម៌ចំពោះបុត្រ
- មិនហ៊ានដទាន់បំណងរាស្ត្រ

៥.៤. តាងមន្រ្តី

- ជាកន្សែងសាពើជូ
- ជាមហេសីស្មោះត្រង់ចំពោះស្វាមី
- ជាមាតាមានព្រហ្មវិហារធម៌ចំពោះបុត្រ
- មានឧត្តមគតិជួយដល់ស្វាមីក្នុងការបំពេញទាន
- មានចិត្តទូលាយ
- ជួយបំពេញទានបារមីដល់ស្វាមី (ភរិយាបរិច្ចាគ)

៥.៥. ចាធិ-ក្រសួន

- ជាបុត្រកតញ្ញចំពោះមាតាបិតា
- ជួយបំពេញទានដល់បិតា (បុត្តបរិច្ចាគ)
- សុខចិត្តលំបាកដើម្បីមាតាបិតា
- ចេះស្រឡាញ់បងប្អូន
- .....

៥.៦. ថ្លងក

- ជាព្រាហ្មណ៍អាក្រក់ទាំងរូប ទាំងចិត្ត
- ជាស្នូមគ្រប់បែបយ៉ាង
- ចេះថែរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិ
- មានចរិតខឹងខ្វល
- ចេះប្រថ្នកនឹងភរិយា
- ចេះប្រើថ្វីមាត់ដើម្បីគេចពីគ្រោះថ្នាក់
- មានចិត្តសាហាវយោរយោ
- ជាមនុស្សល្មោភស៊ី

៥.៧. តាងអមិត្តតាបតា

- ជាកូនកតញ្ញ
- ជាភរិយាចេះគោរព បម្រើប្តី
- លោភលន់ចង់បានអ្នកបម្រើ

៥.៨. ចេតបុត្រ

- ចេះការពារម្ចាស់
- មានចិត្តឆ្លើយតប មិនចេះសួររកហេតុផល
- ចាញ់កលដូជក

៦. ទិដ្ឋភាពនាគអត្ថរូប ឬទីតាំងនិពន្ធ

៦.១. ផ្ដើមរឿង : អ្នកនិពន្ធដើមរឿងដោយប្រារព្ធចូនមស្ការ ព្រះរតនត្រៃ "នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្វី" រួចភ្ជាប់ទៅ នឹងធម្មទេសនារបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដែលលើកយករឿងព្រះវេស្សន្តរមកសំដែង ។

៦.២. សាច់រឿង : អ្នកនិពន្ធបានតាក់តែងរឿងដោយប្រើសិល្ប៍

វិធីជាច្រើន ។

៦.២.១-រចនាវិធី : អ្នកនិពន្ធប្រើពាក្យពេចន៍លាយចម្រុះគ្នា៖

-ពាក្យពាលី : **អតីតេ អិក្ខវេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ....ចេតបុត្តោ វិងចេតបុត្រ...**

-ពាក្យកំចីពាលី សំស្ត្រឹត : **រាជទូត អធិដ្ឋាន ប្រិថីពី...**

-ពាក្យសាមញ្ញ : **ដោះសណ្តាយ សក់ស្កូវ...**

-ពាក្យរាជសព្ទ : **អនត្តោ អនត្តា អគ្គមហេសី បុត្រ ...**

៦.២.២-រចនាវិធី : អត្ថបទតែងជាពាក្យរាយបែបកម្រងកែវ៖

ឧ. ហែចៅចេតបុត្រជាសម្លាញ់អើយអម្បាញ់ មិញនេះចៅថាបាញ់ៗ តើចៅបាញ់នរណាហ្នឹង? ចេតបុត្រឆ្លើយថា អញមាននរណាជាសម្លាញ់នឹង អញនៅ នាកណ្តាលព្រៃនេះឥតអង្គីមានឡើយ នរណាស្រដៀមកនឹងអញៗនឹង បាញ់អ្នកនោះឯងហោង។ ទើបដូងកស្រដីថា ឱ! សម្លាញ់អើយ ម្តេចក៏អ្នក ស្រដីវង្សស ប្រទូស្តពន់ប្រមាណ យល់តែឯងបានឆ្លុះពាយងាយ ទំនើងតែនឹង បាញ់ នែសម្លាញ់អើយ វិអញនេះពុំមែនជាស្លូមយាចកតាមសុំទាននោះទេ... ។

៦.២.៣-តិទានវិធី : អ្នកនិពន្ធប្រើវិធីនិទានបែបបុរសទី៣៖

ឧ. ព្រះបរមសាស្តាចារ្យគង់នៅក្នុងវត្ត និគ្រោធារាម...
ឯកោព្រាហ្មណោ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់...

៦.២.៤-សំរាទិវិធី : ការសន្មតារវាងព្រះវេស្សន្តរជាមួយនាង មទ្រីជាមួយ ដូងក ជាមួយជាលី ក្រស្តា ជាមួយព្រះបាទស្រីសញ្ជ័យ ... ។

៦.២.៥-ឯកវាទិវិធី : តួអង្គសញ្ជឹងគិតម្នាក់ឯង៖

ឧ. ព្រះមហាគសិទ្ធរង់គិតថានឹងចាប់ផ្តួសរ ព្រះខ័នថ្នាំ ប្រហារយក ព្រះរាជបុត្រទាំងពីរមកវិញ តែទ្រង់ទប់បានដោយមានព្រះតម្រិះថា៖ ប្រពៃណី នៃពោធិសត្វអំពីបុរាណមិនដែលខានធ្វើនូវបញ្ចមហាបរិច្ឆាគឺ... ។

៦.២.៦-ឧបទានវិធី : អ្នកនិពន្ធប្រៀបធៀបពីរូបរាងកាយរបស់

តាជូដក៖

*ឧ.សាច់រូងជិបរដុបដូចជាខ្លី កំពឹងកំពកប៉ុនផ្លែក្រសាំង ភ្នែកស្រលេវ័ង
ស្រឡីក៏ សក់ក្រព្វោងក្រព្វោងដូចឫស្សី ធ្មេញធំៗប៉ុនម្រាមដៃ... ។*

៦.២.៧-អនុលោមវិធី

- ព្រះវេស្សន្តរស្តាប់តាមរាស្ត្រសុខចិត្តនិរទេសខ្លួនទៅនៅក្នុងព្រៃ
- ជាលីក្រស្តាស្តាប់តាមការអង្វររបស់បិតា
- នាងមន្រីព្រមប្រគល់ខ្លួនទៅឥន្ទ្រព្រាហ្មណ៍ ដើម្បីជួយបំពេញទាន

បារមីស្វាមី

៦.២.៨-បរិវិធី

- តាជូដកជាមនុស្សចាស់ មានរូបរាងអាក្រក់ តែបានប្រពន្ធក្មេងខ្ចី
មានរូបស្អាត
- ព្រះវេស្សន្តរដាក់ទានជាអំពើល្អសោះ តែត្រឡប់ជាបានឈ្មោះថា
ជាការបៀតបៀនអ្នកដែនទេវវិញ ។

៦.២.៩-ពណ៌នាវិធី : អ្នកនិពន្ធរៀបរាប់ដំណើររឿង៖

*.....ព្រះបាទស្រីវេស្សន្តរបរវត្តទ្រង់រង
ក្នុងពនាឈឺយ ក្សត្រផ្តៃទ្រង់យាងបណ្តើរ សំណេះសំណាលបណ្តើរ ។...*

៦.២.១០-ទារុណវិធី :

តាជូដកចងបណ្តើររាជកុមារទាំងពីរ
ដោយរំយងិនរំពាត់... កុមារទាំងពីរដែលជូដកនាំទៅត្រូវទុក្ខវេទនាគ្របសង្កត់
អត់ទ្រាំពុំបាន ទ្រង់ព្រះសំណែកសោកាថា៖ *ឱ! ដឹងយើងខ្ញុំពុទ្ធពងអស់ហើយ
ព្រះ មាតា អើយ !... ។*

៦.៣. ចេញបំរើរឿង : អ្នកនិពន្ធបញ្ចប់រឿងបង្ហាញពីការសង្កេតរបស់
តួអង្គ ។

- ព្រះវេស្សន្តរ ទៅជា ព្រះពុទ្ធ
- នាងមម្រី ទៅជា នាងពិម្ពាយសោធរា
- ព្រះបាទស្រីសញ្ញាយ ទៅជា សុទ្ធោទន៍ (ពុទ្ធបិតា)
- ព្រះនាងផុស្សតី ទៅជា សិរីមហាមាយា(ពុទ្ធមាតា)
- ជាលី ទៅជា រាហុលកុមារ
- កណ្តាជិនា ទៅជា នាងឧប្បលវណ្ណា
- ជូដក ទៅជា ទេវទត្ត
- នាងអមិត្តតាបនា ទៅជា នាងចិញ្ចាមាណវិកា
- ចេតបុត្រ ទៅជា ធន្តរិក្ខ
- អច្ចតមហាបូសី ទៅជា ព្រះសារីបុត្រ
- ព្រះឥន្ទ្រាធរាជ ទៅជា អនុរុទ្ធាចារ្យ
- វិស្សកម្មទេវបុត្រ ទៅជា ព្រះមោគ្គលាន
- ទេវតាដែលនិមិត្តជារាជសីហ៍ ទៅជា ព្រះឧបលី
- ទេវតាដែលនិមិត្តជាខ្លាធំ ទៅជា ព្រះសីវលី
- ទេវតាដែលនិមិត្តជាខ្លាដំបង ទៅជា ព្រះមុល្លនាគ
- ទេវតាដែលនិមិត្តជាព្រះវេស្សន្តរ ទៅជា ព្រះមហាកញ្ញាយន៍
- ទេពធីតាដែលនិមិត្តជានាងមម្រី ទៅជានាងវិសាខាឧបាសិកា
- ដីរប្រថ្នយនាគេន្ទ្រ ទៅជា ព្រះមហាកស្សប
- មេដីរី ទៅជា ព្រះកិសាគោតមី
- ស្តេចមន្តរាជ ទៅជា ព្រះមហានាម
- អាមាត្យចាត់ចែងសាលាឆទាន ទៅជា ព្រះនន្ទ
- អាមាត្យដែលខ្វល់ខ្វាយក្នុងការបរិច្ចាគទាន ទៅជា អានាថបណ្ឌិត

សេដ្ឋី ។

៧. ទិដ្ឋភាពទស្សនៈអត្ថបទ

៧.១-ទារុណរាស : ជាតម្លៃដែលបង្ហាញពីទារុណកម្ម ដែលមានសភាពសាហាវព្រៃផ្សេងៗ៖

-ទារុណកម្មផ្លូវកាយ : ដូដកចងកុមារទាំងពីរ បណ្តើរ វាយនឹងរំពាត់បង្អត់បាយ ។ល។

-ទារុណកម្មផ្លូវចិត្ត : នាងមន្ត្រីពិបាកចិត្តចម្រើនព្រោះបាត់បុត្រទាំងទ្វេមិនដឹងទៅណា... ។

៧.២-កំសត់រស់

-ព្រះវេស្សន្តរាជបុត្រនៃស្តេចផែនដី ត្រូវបណ្តេញចេញពីនគរឱ្យទៅនៅក្នុងព្រៃ

-ព្រះបាទស្រីសញ្ញាយ នាងជុស្សតី ត្រូវព្រាត់ពីបុត្រ និងចៅជាទីស្រឡាញ់

-ព្រះវេស្សន្តរក្សកក្កដក្នុងចិត្តពេលឃើញដូដកព្រាហ្មណ៍វាយវាត់ ធ្វើបាបបុត្រនៅចំពោះព្រះភក្ត្រ

-នាងមន្ត្រីរកបេះដង្កាពុំបាន ត្រូវជួបនឹងសត្វសាហាវក្នុងព្រៃ

-រាជកុមារទាំងពីរត្រូវគេធ្វើបាប

៧.៣-វិសិប្បរាស : បង្ហាញពីភាពអស្ចារ្យរបស់តួអង្គព្រះវេស្សន្តរដែលហ៊ានពលិកម្មគ្រប់បែបយ៉ាង ដូចជាទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រពន្ធ កូន ដែលគ្មាននរណាអាចធ្វើបាន។

៧.៤-វិហាសរូបរាស : តម្លៃដែលអ្នកនិពន្ធពណ៌នាពីភាពអាក្រក់របស់តាដូដក គឺអាក្រក់ទាំងរូប សម្បុរ ទាំងកាយនិងចិត្ត។

៧.៤-កុសលរសឬតម្លៃអប់រំក្នុងរឿង

-ឱ្យចេះដាក់ទានបរិច្ចាគដល់ទុតិភូជន

-ឱ្យគោរពលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ

-កុំឱ្យលោភលន់ដូចដូដក

- កុំឱ្យប្រើអំពើហិង្សាលើកុមារ
- ត្រូវកត់ព្យាបាលចំពោះមាតាបិតា
- ត្រូវមានចិត្តមេត្តាចំពោះសព្វសត្វ
- ត្រូវធ្វើតែអំពើល្អ

៨. សន្និដ្ឋាន

រឿងព្រេងវេស្សន្តរជាស្នាដៃដ៏ពិសិដ្ឋមួយទាំងផ្នែកអត្ថន័យ អត្ថរូប និងអត្ថរស ។ រឿងនេះបានអប់រំឱ្យមនុស្សចេះលះបង់ទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនដើម្បីមនុស្សជាតិនិងសាសនា ។ រឿងនេះក៏បានអប់រំមនុស្សឱ្យធ្វើតែអំពើល្អកុំឱ្យមានចិត្តលោភលន់ ព្រោះការលោភលន់នាំឱ្យវិនាសដល់ខ្លួនវិញជាពុំខាន ។ ជាពិសេសរឿងនេះបានជាប្រទីបបង្កើនដល់អ្នកដឹកនាំប្រទេសឱ្យប្រកាន់យកនូវគោលការណ៍ប្រជាធិបតេយ្យដើម្បីប្រទេសមានសន្តិភាពនិងអភិវឌ្ឍន៍ ។

☞ ព្រះវេស្សន្តរបានបំពេញនូវមហាបរិច្ចាគ៥យ៉ាងគឺ៖

•ពាហិរទាន(ទានក្រៅខ្លួន)

- ធនបរិច្ចាគ : ការបរិច្ចាគទ្រព្យសម្បត្តិ
- បុត្តបរិច្ចាគ : ការដាក់ទានបុត្រ
- ភរិយាបរិច្ចាគ : ការដាក់ទានប្រពន្ធ

•អដ្ឋតិកទាន(ទានក្នុងខ្លួន) : (ចំពោះអដ្ឋតិកទានរបស់ព្រះវេស្សន្តរគ្រាន់តែជាការពោលប្រកាសតែប៉ុណ្ណោះ ពុំបានបរិច្ចាគជាក់ស្តែងទេ)

- អង្គបរិច្ចាគ : ការដាក់ទានរាងកាយ
- ជីវិតបរិច្ចាគ : ការដាក់ទានជីវិត

